

In memoriam Besznyák István

Csillaghullás volt az Országos Onkológiai Intézetben illetve a magyar onkológiában. Gyenes György, Sugár János, Németh György és Eckhardt Sándor professzorok után az öröklébe távozott Besznyák István professzor.

Besznyák István 1931. október 30-án született Egerben. 1950-ben kezdte meg egyetemi tanulmányait a Budapesti Orvostudományi Egyetemen, ahol 1956-ban summa cum laude diplomázott. A kor elvárásának megfelelően, azaz "Jó orvos nem lehet az, aki a kórbonctanban alapos jártassággal nem rendelkezik.", már egyetemi hallgatóként az I. számú Kórbonctani és Kísérletes Rákkutató Intézetben dolgozott, majd tett patológusi szakvizsgát 1959-ben. Krompecher Ödön professzor örökbecsű tézisét igazolva a kórbonctan magas szintű ismerete meghatározó volt Besznyák István professzor példátlanul sikeres szakmai életútjában, komplex, multidiszciplináris, "tumorbiológiai" gondolkodásában, ami alkalmassá tette, hogy korát megelőzve az általános sebészeti, mechanikus szemléleten túllépve, a korszerű, biológiai szemléletű onkológiai sebészet hazai megteremtőjévé váljon. Professzor úr 1960-tól a IV. számú Sebészeti Klinikán dolgozott, ahol 1963-ban általános sebészeti, majd 1967-ben mellkasebészeti szakvizsgát tett. 1969-ben védte meg az orvostudományok kandidátusi, 1982-ben akadémiai doktori értekezését. Eckhardt Sándor professzor meghívására 1977-ben elhagyta a Semmelweis Orvostudományi Egyetemet (SOTE) és az Országos Onkológiai Intézetben (OOI) az Általános és Mellkasebészeti Osztály vezetését vállalta el, amit több mint két évtizeden át sikerrel folytatott a rákbetegek és az intézet javára, iskolateremtőként az egész magyar sebészet számára, amit jól bizonyít, hogy számos tanítványa később tanszékvezető egyetemi tanárként illetve osztályvezető főorvosként képesek voltak a hazai daganatsebészetet nemzetközi színvonalra emelni. Besznyák professzor úr 1984-1992 között az OOI klinikai igazgatói tisztét is betöltötte.

A mindennapi klinikai munka mellett, a világ meghatározó onkológiai centrumainak tendenciáit követve, az onkológiai kutatásokban való részvétel, valamint az új sebészi technikák meghonosítása illetve a kísérletes sebészet alapvető elemét képezte tevékenységének (pl. daganatellenes szerek klinikai vizsgálatai, kísérletes vesekonzerválás, transzplantáció). Kiemelendők az emlőrák és a mellkasebészet területén elért eredményei. Ő vezette be az emlőmegtartó műtéteket a hazai gyakorlatba, ami a 80-as évektől honfitársaink tízezrei számára tette lehetővé a nőiesség szimbólumát jelentő szerv megtartását adjuváns sugárterápia alkalmazásával. A szellem és manuálitás ötvöződését jól érzékelteti, hogy baráti társaságába olyan nevek tartoztak, mint Umberto Veronesi professzor, vagy a több nyelvre

fordított *A Mediastinum tumorai és pseudotumora* című alapmű szerkesztőtársai Szende Béla professzor és Lapis Károly akadémikus. Napjaink olvasója számára a tudományos eredmények felsorolása mellett, az emberi arc bemutatására talán alkalmas Veronesi professzornak budai otthonában tett látogatása során, a "teraszról leejtett Herendi levesestál" vidám anekdótája, emlékeztetve minket Professzor Úr kiváló intellektuális humorára, kitűnő előadói képességére és társasági személyiségére, a tiszteletet parancsoló, de egyben szerethető "sebészre". Besznyák István professzor sokat dolgozott, több mint háromszáz tudományos publikáció, köztük olyan folyóiratokban mint a *The New England Journal of Medicine*, ami Professzor Úr kedvelt mondása szerint "Nem a Turf -lósporttal foglalkozó- magazin"), valamint tizenhárom könyv illetve könyvfejezet szerzője vagy társszerzője, magyar és angol nyelven, amelyek közül kiemelendő az 1997-ben a Medicina Kiadó gondozásában megjelent *Sebészeti onkológia*.

Gyakorló orvosi tevékenysége mellett tanított is, 1986-ban a SOTE címzetes egyetemi tanárává fogadta, majd 1988-ban az Orvostovábbképző Egyetem klinikai onkológia tanszékének egyetemi tanára lett. 1993-ban, az egyetem Haynal Imre Egészségtudományi Egyetemmé történt átalakítása után a tanszék vezetésével is megbízták. 2001-ben professor emeritusi címet kapott. Besznyák István a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) II. Számú Doktori Bizottságának és a Klinikai II. Műteti Tudományos Bizottságnak lett tagja, utóbbinak később elnöke. 1998-ban megválasztották az MTA levelező, 2004-ben pedig rendes tagjává. Akadémiai tisztségei mellett tizenegy éven keresztül (1979–1990) a Magyar Onkológusok Társasága főtitkára, 1989–1995 között a Magyar Sebész Társaság, 1991–2000 között a Sebész Szakmai Kollégium elnöke, 1996-1998 között a Magyar Orvosi Kamara oktatási bizottságának vezetője. Professzor Úr számos tudományos és szakmai folyóirat szerkesztőbizottságának tagja, mint: *Acta Chirurgica Austriaca*, *British Journal of Surgery*, *European Journal of Surgical Oncology*, *Seminars in Surgical Oncology* és *The Breast*.

Munkásságát a magyar és a nemzetközi szakmai-, illetve civil társadalom számos díjjal igyekezett elismerni: Markusovszky-díj (1963, 1989), Balassa-emlékérem (1989), Krompecher-emlékérem (1989), Markhot-emlékérem (1989), A Magyar Köztársasági Érdemrend tisztii fokozata (1995), Pro Pathologia Emlékérem (1997), Szabó György-díj (1999, Hemingway Alapítvány), Genersich-díj (1999), Szent-Györgyi Albert-díj (2001), Széchenyi-díj (2002), A Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (2011).

A kiemelkedő életút minden tényének felsorolásán túl a leghitelesebb, a legigazabb "öröksége", szeretett fiának, -aki maga is kiváló gyakorló onkológus sebész-, megnyugtató szavai: " Drága édesapám, Prof. Dr. Besznyák István, A Magyar Sebész Társaság korábbi elnöke 2017.11.07-én életének 87. évében, otthonában csöndben, örökre elaludt. Hosszú, boldog, teljes életet élt. Nyugodjon békében!"

Nyugodjon békében Professzor Úr, minket pedig segítsen a Jóisten az emlékezésben és szakmai örökségének méltó folytatásában.

Besznyák Istvánt az Országos Onkológiai Intézet saját halottjának tekinti.

Kásler Miklós